herpy

GEKKOER

Rhynchoedura ornata

Rhynchoedura ornata er en liten, slank og nattaktiv gekko fra de sandige ørkenene i vestlige og sentrale Australia. Den har en spiss snute med et nebblignende preg, lever på bakken og spiser mest termitter. Det finnes nesten ingen kunnskap om stell av arten, så veiledningen bygger på leveområdet og på slektninger fra samme strøk.

Familie: Diplodactylidae Engelsk: Western beaked gecko Tidligere navn: *Diplodactylus paraornatus* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**4-6 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**5-8 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Ørken og halvørken**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**40 × 25 × 25 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**25-28 °C**
Varmeplass	**30-34 °C**
Temperatur, natt	**16-22 °C**
Luftfuktighet	**30-45 %**
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**10-12 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**46-60 dager** ved 27-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Rhynchoedura ornata er en liten, slank gekko med smal kropp, lang og tynn hale og korte, spinkle bein. Hodet er lite og smalt med fremspringende øyne og en kort, spiss snute, der de store skjellene i enden av over- og underkjeven danner noe som ligner et nebb. Det er slektens kjennetegn, og navnet *Rhynchoedura* betyr «nebblignende *Oedura*», etter slekten *Oedura*, som den ligner i kroppsbygning. Artsnavnet *ornata* er latin og betyr «pyntet», og henspiller på tegningen.

Grunnfargen er mørk, ofte med en lysere stripe langs ryggraden med tverrgående bånd. Hode og kropp er dekket av små til store hvite eller gule flekker, som hos noen dyr sitter over hele ryggen og hos andre bare på sidene. Leppene og skjellene rundt øyet er hvitaktige til gule, og buken er ensfarget lys. Tærne har spisse klør og ingen utvidede hefteflater, så arten kan ikke klatre opp glatt glass.

Arten blir 4-6 cm fra snute til kloakk, høyst omtrent 57 mm, og de nyklekte ungene måler omtrent 24 mm. Levealderen er ikke dokumentert; 5-8 år er lånt fra *Diplodactylus galeatus* og er bare et anslag.

R. ornata ble beskrevet av Albert Günther i 1867. Slekten ble lenge regnet som én art, men ble delt i 2011: fire arter ble beskrevet som nye, og *Rhynchoedura ormsbyi* ble løftet ut av synonymi. I dag teller slekten seks arter, som bare skiller seg fra hverandre i små trekk og først og fremst adskilles ved hjelp av arvemateriale. Eldre opplysninger under navnet *R. ornata* kan derfor omfatte flere av dem.

Utbredelse og leveområde

Rhynchoedura ornata finnes bare i Australia. Etter delingen av slekten i 2011 gjelder navnet bestandene i den vestlige og sentrale delen av den tørre sonen: Western Australia uten Kimberley og den fuktige sørvestlige delen, den sørlige delen av Northern Territory, for eksempel Tanami-ørkenen, og det vestlige South Australia. Typelokaliteten er Nickol Bay i Western Australia.

De østlige bestandene hører nå til andre arter: *Rhynchoedura eyrensis* omkring Lake Eyre, *Rhynchoedura angusta* og *Rhynchoedura ormsbyi* i det indre av New South Wales og Queensland og *Rhynchoedura mentalis* i Queensland, mens *Rhynchoedura sexapora* lever i Kimberley. Grensene mellom artene følger gamle elvesystemer og vannskiller og er ikke skarpt kartlagt, så kartets ramme er et overslag. Arten er vanlig innenfor sitt område.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Rhynchoedura ornata lever i Australias indre ørkener på sandige og grusete sletter, sandrygger og sletter med spredte busker og gresstuer. Nedbøren er lav og uregelmessig, somrene er svært varme, og nettene er kjøligere, særlig om vinteren.

Arten er nattaktiv og lever på bakken. Om dagen skjuler den seg i hull, sprekker og under dekke. Om natten jager den små insekter på bakken, først og fremst termitter og dessuten maur. Aktive dyr har en kroppstemperatur på omtrent 27-34 °C.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell av *Rhynchoedura ornata*, så anbefalingene her bygger på leveområdet i den australske ørkenen og på den nært beslektede *Diplodactylus galeatus*, som bor i samme type landskap. Tallene er lånt derfra.

Et par kan holdes i et terrarium på minst 40 × 25 × 25 cm (lengde × bredde × høyde). Mer gulvplass er en fordel, fordi arten lever på bakken, mens høyden er uten betydning. En enkelt gekko klarer seg med litt mindre.

Bunnen er 3-5 cm sand, ikke for fin, slik at dyrene kan grave en liten hule. Legg flate stykker kork og stein og omvendte skjul med en åpning i siden i begge ender av terrariet, så gekkoen kan velge temperatur og sove uforstyrret. Planter er ikke nødvendige. Arten kan ikke klatre opp glass, men lokket må likevel slutte tett, for dyrene er små og finner raskt en sprekk. Sørg for god ventilasjon.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen er 25-28 °C, med et varmt sted på 30-34 °C, for eksempel under en liten lampe over en flat stein. Mål alltid med et digitalt termometer, for varmen fra en pære varierer mye. Tallene er lånt fra *Diplodactylus galeatus* og andre små ørkengekkoer i familien. De passer til kroppstemperaturen hos aktive dyr i naturen, omtrent 27-34 °C.

Om natten kan temperaturen falle til 16-22 °C. Ørkenen avkjøles kraftig etter solnedgang, og en natt som er kjøligere enn dagen, passer for arten. Nattetemperaturen i naturen er ikke dokumentert.

En kjølig, tørr vinterhvile med kortere dager på omtrent 16-18 °C og uten varmt sted i noen uker er trolig en fordel hvis du vil ha dyrene til å yngle. Det er ikke dokumentert for arten.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Rhynchoedura ornata kommer fra tørre strøk og må holdes tørt: sikt mot 30-45 % luftfuktighet. Terrariet må ventileres godt, og bunnen må være tørr.

Tilby en liten, lav vannskål med friskt vann, og spray en liten del av terrariet lett et par ganger i uken, slik at dyrene kan drikke dråper. La sprayingen tørke helt før du sprayer igjen. Et lite fuktig skjul med lett fuktet mose eller kokosmuld på det ene stedet hjelper ved hudskifte, slik at huden ikke blir sittende fast på tærne og halespissen.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Rhynchoedura ornata er nattaktiv og har ikke noe dokumentert behov for UVB. Gir du UVB likevel, bør det være et svakt lys (Ferguson-sone 1) med mye skygge, slik at gekkoen kan trekke seg helt unna.

Kalk med D3 på fôret dekker behovet. Ha lyset på i omtrent 12 timer om dagen i sommerhalvåret og litt kortere om vinteren. Unngå direkte sol, som raskt overopphetter et lite terrarium.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Rhynchoedura ornata lever i naturen mest av termitter og dessuten av maur. Termitter er sjeldne som fôrdyr, så tilby små, bløte fôrinsekter: nyklekte og små siriss, bananfluer, spretthaler og små kakerlakker. Byttet må være mindre enn avstanden mellom øynene, fordi gekkoen er liten og har en smal munn.

Fôr voksne to-tre ganger i uken og unger annenhver dag; det er et anslag, lånt fra andre små ørkengekkoer. Dryss kalk over insektene, jevnlig med kalk med D3 og av og til med et multivitaminpulver. Hunner i avl og unger trenger ekstra kalk. Fjern insekter som ikke blir spist.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Rhynchoedura ornata er et rolig, skjult og nattaktivt dyr. Om dagen ses det nesten ikke, og om natten kan det sees løpe rundt på sanden på jakt. Det er raskt og kan lett slippe unna hånden, og halen kastes ved fare. Ta derfor bare opp dyret når det er nødvendig.

Arten kan holdes enkeltvis eller som par. Atferden i en gruppe er ikke dokumentert, så start med ett par og gi flere skjul. Ikke hold to hanner sammen.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

I naturen blir *Rhynchoedura ornata* kjønnsmoden på under ett år: unger som klekkes midt på sommeren, er drektige allerede den påfølgende sommeren. Slekten har 2-6 porer foran kloakken og 1-3 spisse skjell, kloakkspore, ved kloakken. Hos de fleste gekkoer kjennes hannen på to små utbulinger på undersiden av halerota, og det er det beste utgangspunktet for å kjønnsbestemme voksne dyr. Forskjeller mellom kjønnene er ikke nærmere beskrevet for arten.

Avlsdyr må være voksne, kraftige og i god hold.

PARRING

Det finnes ingen opplysninger om parring av *Rhynchoedura ornata* i fangenskap. Hos slektninger i Australia ligger yngletiden i de varme månedene, omtrent oktober-mars, etter en kjølig og tørr vinter; det er ikke dokumentert for selve arten. Start med en vinterhvile med kortere dager og lavere temperatur, og øk deretter temperatur og lys igjen om våren. Sett en hann sammen med en hunn og skill dem hvis hannen er for pågående.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 1-2 egg om gangen, nesten alltid 2. Antallet kull per år er ikke dokumentert. Sett en lav plastboks med lokk og en åpning i siden og et par centimeter lett fuktig sand eller vermikulitt i terrariet, slik at hunnen kan legge eggene beskyttet. Gi hunnen kalk og rikelig med insekter gjennom hele sesongen, og sjekk boksen jevnlig.

INKUBASJON

Flytt eggene forsiktig til en liten boks med fuktig vermikulitt (omtrent 1:1 etter vekt), og ikke vend dem. Inkubasjonen er ikke dokumentert for arten; 27-29 °C og 46-60 dager til klekking er lånt fra *Diplodactylus galeatus* og er bare et anslag. Eggene er små og skjøre, og de må ikke tørke ut.

Det er ikke kjent om temperaturen avgjør ungenes kjønn.

OPPDRETT AV UNGER

Oppdrett av *Rhynchoedura ornata* er ikke beskrevet. Ungene måler omtrent 24 mm fra snute til kloakk ved klekking og bør holdes på tørkepapir, slik at du kan se fôr og avføring, med et lite fuktig skjul til hudskifte. Tilby dem bananfluer, spretthaler og nyklekte siriss, lett dysset med kalk, hver dag eller annenhver dag. Hold ungene adskilt fra voksne dyr og spray lett, men la

terrariet tørke mellom sprayingene. Følg nøye med på dyrenes tilstand.

Helse og vanlige feil

Det er ingen dokumenterte helseproblemer hos *Rhynchoedura ornata* i fangenskap. De typiske feilene er de samme som hos andre små insektetende gekkoer:

- Mangel på kalk og D3, særlig hos unger og avlshunner. Det gir bløte kjever, krumme lemmer og skjelving. Dryss kalk over insektene jevnlig.
- Hudrester på tær og halespiss hvis luften er for tørr. Gi et fuktig skjul og løsne restene med en fuktig klut.
- For høy luftfuktighet. Arten kommer fra tørre strøk, og en konstant fuktig bunn gir mugg og bakterier.
- Sand med for fin korning, som kan sette seg i øyne og munn. Bruk gjerne en litt grovere sand.
- Tap av vekt og appetitt, ofte på grunn av for lave temperaturer eller for få insekter.

Gekkoen skal ha klare øyne, en tykk hale og et godt grep. Søk veterinær med erfaring med reptiler hvis den går ned i vekt, ikke spiser på flere uker eller virker slapp.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.